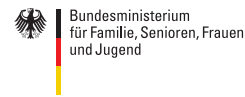

Warum nicht?
Studie zum internationalen
Jugendaustausch:
Zugänge und Barrieren
»ZugangsStudie

funded by:

„Research-Practice-Dialogue“ (RPD)

Since its foundation in 1989, Research-Practice-Dialogue (RPD) has contributed significantly to research activities regarding trends and future perspectives of international youth work. Research-Practice-Dialogue encompasses interdisciplinary and cross-organisational exchange between academia and practice in the field of international youth work.

transfer e.V. is the coordinating body of the network.

transfer e.V.
Grethenstr. 30
50739 Cologne, Germany
Tel +49 221 959219-0
Fax +49 221 959219-3
www.transfer-ev.de
fpd@transfer-ev.de

Fact Sheet 1/2018

A czemu nie? Badania nad międzynarodową wymianą młodzieży Dostępność i bariery („Studium dostępności”)

Najważniejsze wyniki projektu badawczego poświęconego Republice Federalnej Niemiec

Dr. Helle Becker, Zijad Naddaf, Andreas Rosellen, Prof. Dr. Andreas Thimmel

Sytuacja wyjściowa

Badania naukowe wielokrotnie potwierdziły, że pobyt za granicą objęty pedagogiczną pieczęcią ma pozytywne oddziaływanie na młodzież. W Republice Federalnej Niemiec istnieją różnorodne struktury wspierające międzynarodową mobilność edukacyjną, a jednak zagraniczne doświadczenia mogły dotąd zdobywać przede wszystkim młodzież o wysokim poziomie wykształcenia. Przeszkody utrudniające udział w wymianie międzynarodowej mogą mieć bardzo różny charakter, m.in.: psychologiczny, ekonomiczny, strukturalny, społeczny lub polityczny.

Co oznacza „międzynarodowa wymiana młodzieży”?

Jako międzynarodowa wymiana młodzieży rozumiane są oferty z zakresu edukacji formalnej i pozaformalnej, zarówno formaty indywidualne, jak i skierowane do grup. Do kluczowych obszarów badania zaliczono klasyczne formy międzynarodowej pracy z młodzieżą, takie jak workcampy i międzynarodowe spotkania młodzieży, a także indywidualny wolontariat za granicą. W obszarze edukacji formalnej uwzględniono indywidualne i grupowe wymiany uczniów oraz praktyki zagraniczne. Z obszaru kluczowego wyłączono natomiast formy nie mające charakteru spotkania, takie jak na przykład semestr zagraniczny, szkolna wycieczka klasowa za granicę albo pobyt w ramach programów au-pair i Work&Travel.

Cele studium dostępności

W przekonaniu, że każdy młody człowiek powinien mieć możliwość udziału w międzynarodowej wymianie, sieć „Forschung und Praxis im Dialog – Internationale Jugendarbeit [Badania i praktyka w dialogu – międzynarodowa praca z młodzieżą, FPD]”, wraz z organizacjami partnerskimi, sformułowała następujące cele projektu badawczego:

- uzupełnienie brakujących danych w zakresie międzynarodowej wymiany młodzieży,
- bardziej wnikliwa, oparta o dane empiryczne, analiza sytuacji grup dotychczas słabo reprezentowanych w obrębie dostępnych programów i ofert,
- zlokalizowanie barier dostępności i przeanalizowanie najczęstszych wzorców działania,
- uzasadnienie propozycji działań ułatwiających większej liczbie młodych ludzi udział w międzynarodowej wymianie młodzieży.

Główne problemy badawcze

- Jak wysoki jest odsetek młodych ludzi, którzy uczestniczą w różnych formach międzynarodowej wymiany młodzieży lub są nimi zainteresowani i potencjalnie chcieliby wziąć udział w aktywnościach tego typu?
- Do kogo spośród młodych ludzi nie trafia dotychczasowa oferta?
- Jakie czynniki wpływają na decyzję młodych ludzi, a także jakie przeszkody istnieją?

W związku z różnorodnym charakterem przeszkód w dostępności do wspieranych pedagogicznie międzynarodowych projektów z obszaru edukacji pozaformalnej, sieć FPD stworzyła wraz z organizacjami partnerskimi interdyscyplinarne i różnorodne metodycznie przedsięwzięcie badawcze:

- Instytut SINUS przeprowadził badanie reprezentatywne z udziałem ponad 2000 młodych osób w wieku od 14 do 27 lat.
- Instytut für Kooperationsmanagement [Instytut Zarządzania Współpracą, IKO] przygotował analizę literatury związanej z tematem. Ponadto przeprowadził 49 wywiadów z osobami dotychczas nieuczestniczącymi w wymianie, które wyłoniono z grupy ankietowych przez SINUS w ramach próby losowej.

- Eksperti zrzeszeni w zespole badawczym „Freizeitenevaluation [Evaluacja podróży młodzieżowych]” dokonali oceny ankiet, w których osoby z grup dotychczas słabo reprezentowanych wśród uczestników wymian, opisały swoje doświadczenia z udziału w międzynarodowych spotkaniach młodzieży. Uwzględnili także długofalowe badanie panelowe prowadzone z wykorzystaniem platformy do samodzielnej ewaluacji spotkań młodzieży www.i-eval.eu.
- Zespół badawczy „Edukacja Pozaformalna” Politechniki Kolońskiej (TH Köln) przeprowadził z 40 ekspertami wywiady indywidualne na temat strukturalnych uwarunkowań międzynarodowej pracy z młodzieżą, a także wywiady grupowe z młodzieżą. Poszczególne wyniki zostały przedstawione w ujęciu całościowym.

W celu zapewnienia dialogu między teorią badawczą a praktyką, przy projekcie badawczym powołano radę, w której zasiedli przedstawiciele najważniejszych organizacji wspierających i wyspecjalizowanych w wymianie młodzieży. Wyniki poszczególnych badań częściowych zostały poniżej przedstawione:

Najważniejsze wyniki

Zmotywowani: duże grupy potencjalnie zainteresowanych

Institut SINUS zadał 2380 młodym ludziom z Niemiec pytania o znajomość poszczególnych ofert oraz o powody korzystania bądź niekorzystania z nich. Należy tu podkreślić, że istnieją duże grupy zainteresowanych młodych ludzi, którzy już są lub potencjalnie mogą być uczestnikami. Wyodrębniono trzy grupy:

1. Młodzi ludzie, którzy mają już doświadczenie wymiany, a więc skorzystali z wybranej formy wymiany w obszarze formalnym bądź pozaformalnym, i których można postrzegać jako potencjalnych uczestników innych aktywności w tej dziedzinie (26 %).
2. Młodzi ludzie, których można określić jako niedoświadczonych w zakresie wymiany, rozumianej jako jedna z ww. form, ale którzy poznali jednak inne formy pobytów zagranicznych, takie jak np. Work&Travel (26 %).
3. Młodzi ludzie, którzy dotychczas nie mieli żadnych doświadczeń związanych z zorganizowanym pobytem zagranicznym, ale nie wykluczają, że wzięliby udział w jednej z form międzynarodowej wymiany młodzieży (11 %).

Pozostałe 37% nie wyraziło zainteresowania uczestnictwem.

Przynależność środowiskowa i motyw uczestnictwa

W celu uzyskania kolejnych wyników wykorzystano model SINUS dotyczący otoczenia społecznego młodych ludzi w Niemczech, który zakłada tworzenie typologii na podstawie nastawienia normatywnego i wykształcenia. Badania te wykazały, że najważniejsze czynniki wpływające na uczestniczenie bądź nieuczestniczenie są niezależne od środowiska społecznego.

Motywy udziału w międzynarodowej wymianie młodzieży są różne:

- Dla 90 % ankietowanych ważne są motywy wewnętrzne (przyjemność, nowe doświadczenia, poznanie innej kultury), przy czym przynależność środowiskowa nie jest tu elementem wyróżniającym.
- Motywy zewnętrzne, takie jak polepszenie perspektyw zawodowych lub oczekiwania rodziców, odgrywają rolę nie tak istotną, jednak nie można ich całkowicie wykluczyć.

Jednocześnie wyniki badań panelowych pokazują, że motywacje takie jak odczuwanie przyjemności i przebywanie we wspólnocie faktycznie mogą zostać zrealizowane podczas spotkania przez wszystkich młodych ludzi, a zatem są one czynnikami pozytywnymi.

Przeszkody i bariery

Jest wiele powodów, które sprawiają, że młodzi ludzie nie decydują się na skorzystanie z dostępnych ofert, postrzegają je jako nieistotne lub też informacja o możliwościach nie dociera do nich w ogóle. Wyniki rozmów przeprowadzonych z osobami nieuczestniczącymi w międzynarodowych programach mobilności edukacyjnej pokazują wyraźnie, że kwestią kluczową jest tu brak informacji. Wielu ankietowanych nie miało pojęcia o istniejących ofertach. Badanie częściowe przeprowadzone przez SINUS potwierdza, że do najważniejszych źródeł informacji zalicza się środowisko społeczne, przyjaciół i rodzinę. Wyniki uzyskane przez IKO i Politechnikę Kolońską pokazują ponadto, że uczestnictwo bywa postrzegane przez młodzież, ale także przez dorosłych, jako nagroda dla osób osiągających dobre wyniki w nauce i zaangażowanych – jest to dyskurs wzmacniany przede wszystkim przez doświadczenia ze szkolnymi projektami wymiany. Istotną rolę odgrywa tu także przeświadczenie, że międzynarodowe przedsięwzięcia skierowane do młodzieży są powiązane z wysokimi kosztami.

Wyniki ankiety SINUS, a także specjalnej oceny dokonanej przez zespół projektu badawczego „Freizeitenevaluation” pokazały, że motyw udziału, a także wątpliwości skutkujące rezygnacją z niego,

nie są definiowane przez środowisko. Potwierdza to wyrażone wyżej przekonanie, że potencjalnych uczestników znaleźć można wszędzie.

Badanie wśród specjalistów: dyskurs o dyskryminacji i „aktywność ekskluzywna”

Jak wspomniano wyżej, wyniki badań potwierdzają, że w przypadku osób nieuczestniczących nie można wykazać żadnej specyficznej przynależności środowiskowej, i że nie należy postrzegać ich automatycznie jako dyskryminowanych. Natomiast założenie, że nieuczestniczenie wynika z dyskryminacji, było dla sporej liczby ankietowanych specjalistów bezspeczne. Wielu ekspertów opisywało międzynarodową pracę z młodzieżą jako trudno dostępną „aktywność ekskluzywna”, bardzo wymagającą i będącą dodatkowym, obciążającym zadaniem. Podobnie ocenili oni także strukturę i dostępność programów wspierania. Powstały w ten sposób dyskurs, który tę zakładaną dyskryminację reprodukuje, prowadzi do inicjowania specjalnych ofert i programów, koncentrujących się właśnie na tak zwanych grupach dyskryminowanych. Mogą być one wprawdzie efektywne, jednak nie powodują automatycznie redukcji przeszkód strukturalnych, których źródło leży przede wszystkim w uwarunkowaniach danej polityki dotacyjnej.

Wzmocnienie struktur pracy z młodzieżą

Zdaniem zespołu badawczego należy zredukować bariery dostępności dla wszystkich młodych osób. Aby to osiągnąć konieczne jest wzmocnienie struktur pracy z młodzieżą, tak, aby, przede wszystkim na płaszczyźnie lokalnej, dysponowały one odpowiednimi zasobami i dzięki temu umożliwiały powiązanie międzynarodowej pracy z młodzieżą z życiowymi realiami, a w konsekwencji ułatwiły młodym ludziom partycypacyjny, tj. samodzielnie kreowany, dostęp do międzynarodowej wymiany młodzieży. Lokalne struktury pracy z młodzieżą powinny otrzymać ponadto wsparcie ze strony licznych podmiotów regionalnych, krajowych i europejskich. W tym celu należy zadbać o kształcenie specjalistów, którzy mogliby zająć się realizacją przedsięwzięć międzynarodowych oraz o stworzenie ogólnodostępnych struktur wspierających. Należy również dążyć do wprowadzenia fundamentalnych zmian w filozofii wspierania i procedurach finansowania, aby wszyscy młodzi ludzie mieli możliwość uczestniczenia w programach międzynarodowej wymiany młodzieży.

¹ <https://www.sinus-institut.de/en/sinus-solutions/sinus-youth-milieus/>

² <https://www.i-eval.eu/en>

RPD coordinated the project. Robert Bosch Stiftung and the federal ministry for families, senior citizens, women and youth funded the research in 2016-2018.

The following institutes build the consortium of the study:

Institut für Kooperationsmanagement,
Heike Abt

SINUS Institut,
Dr. Silke Borgstedt

Forschungsschwerpunkt Nonformale
Bildung TH Köln,
Prof. Dr. Andreas Thimmel, Ziyad Naddaf

Forschungsverbund Freizeitenevaluation,
Prof. Dr. Wolfgang Ilg

Arbeitsansatz von FPD

Netzwerk und Koordination

Kooperationsprojekte

Forschung und Evaluation

innovative Konzepte